

510.761

721

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОГО
ВИХОВАННЯ І СПОРТУ УКРАЇНИ**

ПАЦАЛЮК КОСТЯНТИН ГРИГОРОВИЧ

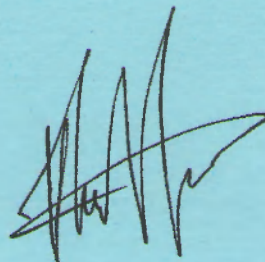
УДК 796.011.1:061.237

**СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РЕКРЕАЦІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧИХ
БОУЛІНГ КЛУБІВ**

24.00.02 – Фізична культура, фізичне виховання
різних груп населення

Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з фізичного виховання і спорту

Київ – 2012

дисертацією є рукопис

Роботу виконано в Національному університеті фізичного виховання і спорту України, Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України

Науковий керівник

кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

Андрєєва Олена Валеріївна,

Національний університет фізичного виховання і спорту України,

професор кафедри теорії і методики фізичного виховання

Офіційні опоненти:

доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор

Мічуда Юрій Петрович,

Національний університет фізичного виховання і спорту України, завідувач кафедри менеджменту і економіки

кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

Безверхня Галина Василівна,

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, завідувач

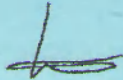
кафедри теорії і методики фізичного виховання

Захист відбудеться 23 березня 2012 р. о 14 год. 00 хв. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.829.02 Національного університету фізичного виховання і спорту України (03680, Київ-150, вул. Фізкультури, 1)

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Національного університету фізичного виховання і спорту України (03680, Київ-150, вул. Фізкультури, 1)

Автореферат розіслано 22 лютого 2012 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Г. В. Коробейніков

БІБЛІОТЕКА
ЛЬВІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ФІЗИЧНОЇ

2125

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність. Серед завдань Національної доктрини розвитку фізичної культури і спорту удосконалення форм залучення різних груп населення до регулярних та повноцінних занять фізичною культурою і спортом, а також сприяння поширенню клубної системи у сфері фізичної культури і спорту посідає одне з основних місць. Нові умови соціально-економічного і культурного розвитку, процеси гуманізації суспільства, в тому числі сфери фізичної культури і спорту, існували на перший план питання про пошук нових форм клубної роботи, що оживляють реалізувати широкий комплекс соціально-педагогічних завдань, котрі стоять перед фізкультурно-оздоровчим рухом України (М. В. Дутчак, 2009).

У зарубіжних країнах при організації рекреаційно-оздоровчої роботи з населенням перевагу надають діяльності фізкультурно-оздоровчих клубів (R. V. Russell, L. M. Jamieson, 2008; C. Aichiston, 2009; H. J. Gibson, J. F. Singleton, 2011). Так, наприклад, у Фінляндії 450 тис. осіб (34 %), враховуючи дітей та молодь, членами різноманітних клубів рекреаційної спрямованості (O. Aaga, 2004; Savola, 2006). У рекреаційній діяльності молоді Швеції відмічено підвищення кількості активних членів фізкультурно-оздоровчих клубів до 30 % (F. Diderichsen, Varde, 2006). Позитивний досвід організації рекреаційних занять має Польща (K. Kosiewicz, K. Obodyński, 2006; M. Stodolska, 2010).

Багато науковців присвятили свої дослідження питанням організації діяльності фізкультурно-оздоровчих клубів: комплексно розглянуто організаційно-педагогічні умови створення спортивного клубу підприємства (А. Ю. Аксенов, 2004); вивчено маркетинг фізкультурно-оздоровчих організацій, орієнтованих на роботу з жінками (Н. В. Кондаурова, 2005); досліджено питання оптимізації діяльності спортивних комплексів (А. Н. Холзер, 2010), питання удосконалення системи управління послугами спортивних споруд (В. В. Мироненко, 2009); представлено управлінську технологію організації й розвитку спортивного клубу здоровчої спрямованості в умовах ринкової економіки (І. Л. Халтуріна, 2003); досліджено проектний менеджмент організації педагогічного забезпечення для фізкультурно-оздоровчих клубів (Т. М. Парфенова, 2003), маркетингові стратегії розвитку фізкультурно-оздоровчих клубів (Ю. П. Мічуда, 2007); розглянуто питання організації рекреаційно-оздоровчої діяльності в розважальних та освітніх закладах (K. Belz, V. D. Highstreet, N. L. Rapp, 2008; Г.В.Безверхня; K. Redmond, A. Fogan, Dwyer, 2010). Вивчення стану й тенденцій розвитку рекреаційно-оздоровчої діяльності показало розрізненість існуючих теорій, концепцій і моделей фізичної рекреації, відсутність педагогічно обґрунтованої системи організації рекреаційних занять у фізкультурно-оздоровчих боулінг-клубах, і, відповідно, соціально-педагогічної технології їх організації. На сьогодні не узагальнено і не систематизовано досвід розробки і впровадження в практику нових форм роботи фізкультурно-оздоровчих боулінг-клубів, не проведено соціально-педагогічний аналіз умов рекреаційної діяльності боулінг-клубів, у наявній науковій літературі не представлено основні напрями і тенденції розвитку рекреаційної діяльності фізкультурно-оздоровчих боулінг-клубів. Наявність нових знань із проблеми дослідження дозволить запропонувати більш якісне забезпечення рекреаційної

діяльності клубної роботи, що сприятиме залученню до рекреаційно-оздоровчих програм нового контингенту населення, підвищенню її економічності. Дані положення обумовлюють актуальність теми дисертаційного дослідження.

Зв'язок з науковими планами, темами. Роботу виконано згідно з темою Зведеного плану НДР у сфері фізичної культури і спорту на 2006–2010 рр. Міністерства у справах сім'ї, молоді та спорту України 3.2.7. «Теоретико-методичні засади рекреаційної діяльності різних груп населення» (номер державної реєстрації 0106U010789). Роль автора полягала в узагальненні і систематизуванні досвіду впровадження нових форм роботи фізкультурно-оздоровчих клубів, визначенні найпопулярніших форм фізичної активності населення, рівня затученості населення до рекреаційної та фізкультурно-оздоровчої діяльності та розробці рекомендацій до ефективного функціонування рекреаційної діяльності боулінг-клубів.

Мета дослідження – визначити соціально-педагогічні умови організації рекреаційної діяльності фізкультурно-оздоровчих боулінг-клубів для оптимізації та подальшого вдосконалення клубної роботи в Україні.

Завдання дослідження:

1. Дослідити соціально-педагогічні передумови рекреаційної діяльності вітчизняних та зарубіжних фізкультурно-оздоровчих клубів за даними спеціальної наукової літератури.

2. Узагальнити досвід впровадження в практику фізкультурно-оздоровчих клубів рекреаційної діяльності та виявити мотиваційно-ціннісні орієнтації населення до рекреаційної діяльності.

3. Обґрунтувати етапи та зміст технології рекреаційної діяльності і визначити ефективність її впровадження в практику фізкультурно-оздоровчих боулінг-клубів.

4. Визначити соціально-педагогічні умови організації рекреаційної діяльності фізкультурно-оздоровчих боулінг-клубів.

Об'єкт дослідження – фізкультурно-оздоровчі боулінг-клуби.

Предмет дослідження – технології рекреаційної діяльності та соціально-педагогічні умови їх впровадження у практику фізкультурно-оздоровчих боулінг-клубів.

Методи дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення літературних джерел та документальних матеріалів; контент-аналіз документальних матеріалів; історичні методи; методи системного аналізу, порівняння та зіставлення; педагогічні, соціологічні методи; метод експертної оцінки; методи оцінки психоемоційного стану, оцінки рухової активності; методи математичної статистики.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у тому, що:

- вперше визначено соціально-педагогічні умови організації рекреаційної діяльності фізкультурно-оздоровчих боулінг-клубів, що включають оцінку політики клубного закладу та наявного рекреаційного попиту, формулювання мети і визначення конкретних завдань; планування роботи, втілення рекреаційних програм та заходів, оцінку ефективності запропонованих рекреаційних заходів;

- вперше розроблено, теоретично обґрунтовано і перевірено технологію рекреаційної діяльності фізкультурно-оздоровчих боулінг-клубів, яка ґрунтується на визначених ознаках і принципах та містить організаційний, змістовно-методичний

га ціннісно-орієнтаційний компоненти, кожний з яких складається з трьох послідовних етапів;

- розширено уявлення про соціально-педагогічні чинники, що впливають на вибір спрямованості рекреаційно-оздоровчих занять населення та на їх ефективність;
- доповнено теоретичні відомості про стан нормативного і програмно-методичного забезпечення діяльності фізкультурно-оздоровчих клубів;
- доповнено і розширено дані про зміст, форми рекреаційної діяльності в умовах фізкультурно-оздоровчих боулінг-клубів та алгоритм складання рекреаційно-оздоровчих програм закладу дозвілля.

Практична значущість дослідження полягає в можливості використання теоретичних, практичних доробок у практиці діяльності закладів дозвілля та у розробці практичних рекомендацій для фахівців сфери фітнесу та рекреації. Матеріали дослідження можуть бути використані у практиці роботи фізкультурно-оздоровчих клубів різних типів.

Практичну значущість наукового дослідження підтверджено відповідними актами впровадження отриманих результатів у практику фізкультурно-оздоровчих клубів «Вітамін», «Бруклін» (м. Київ), у навчальний процес Національного університету фізичного виховання і спорту України. Основні положення дисертації стали підґрунтям для удосконалення навчальних дисциплін «Професійна майстерність», «Основи теорії спорту для всіх», «Характеристика сфери фізичного виховання».

Особистий внесок здобувача полягає у виборі напряму досліджень, постановці завдань, визначенні методичних підходів досліджень, проведенні аналізу науково-методичної літератури і визначенні актуальності завдань, що вивчаються, в організації і проведенні дослідження, інтерпретації результатів і формуванні висновків. У спільних публікаціях автору належать організація дослідження, проведення аналізу даних та інтерпретація отриманих результатів.

Апробація результатів дисертаційного дослідження. Результати дослідження було представлено дисертантом на Міжнародних наукових конгресах «Олімпійський спорт і спорт для всіх» (Алмати, 2009; Київ, 2010), на III Міжнародних наукових конференціях молодих учених (Київ, 2008–2010), на Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми фізичного виховання та спорту на сучасному етапі і шляхи їх вирішення» (Чернігів, 2011), на II Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні проблеми та перспективи розвитку фізичного виховання, здоров'я і професійної підготовки фахівців з фізичного виховання і спорту» (Київ, 2011), на X Міжнародній науково-практичній конференції «Фізична культура, спорт і здоров'я» (Харків, 2008), на Зсеукраїнських наукових конференціях «Молода спортивна наука України» (Львів, 2009; 2010), на конференціях кафедри теорії і методики фізичного виховання і кафедри здоров'я, фітнесу і рекреації НУФВСУ (2005–2011).

Публікації. Основні положення дисертаційної роботи опубліковано у 12 наукових працях, з яких 9 статей представлено у фахових виданнях України.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, 7'яти розділів, висновків, додатків і списку використаних джерел. Текст дисертації

представлено на 215 сторінках комп'ютерного набору, цифрові дані представлено у 21 таблиці та ілюстровано 12 рисунками. У роботі використано 200 літературних джерел.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність роботи, визначено об'єкт, предмет, мету, завдання й методи дослідження, розкрито наукову новизну й практичну значущість роботи, визначено особистий внесок дисертанта, вказано сферу апробації результатів досліджень та кількість публікацій автора.

У першому розділі **«Соціально-педагогічні передумови рекреаційної діяльності в фізкультурно-оздоровчих клубах»** представлено аналіз літературних джерел, який показав, що у світовій і вітчизняній літературі накопичено значний матеріал з аналізу соціально-педагогічних передумов, безпосередньо пов'язаних із організацією та впровадженням рекреаційної діяльності фізкультурно-оздоровчих клубів. На підставі проведеного аналізу виділено механізми управління рекреаційною діяльністю в фізкультурно-оздоровчих клубах, визначено мотиваційно-ціннісні орієнтації суб'єктів рекреаційної діяльності.

Аналіз науково-методичної літератури свідчить, що, незважаючи на велику кількість досліджень, недостатньо розроблено питання технологізації рекреаційної діяльності фізкультурно-оздоровчих клубів, не представлено соціально-педагогічні умови її впровадження. Це значною мірою знижує ефективність організації рекреаційної діяльності фізкультурно-оздоровчих боулінг-клубів й обумовлює актуальність дисертаційного дослідження.

У другому розділі **«Методи та організація дослідження»** описано та обґрунтовано систему методів дослідження, які взаємно доповнюють один одного, адекватних об'єкту, предмету, меті й завданням, представлено організацію дослідження.

Теоретичний аналіз та узагальнення літературних і документальних джерел проводили з метою детального вивчення соціально-педагогічних умов рекреаційної діяльності фізкультурно-оздоровчих клубів України. Аналіз ресурсів мережі Інтернет дозволив опрацювати сучасні підходи до організації фізкультурно-оздоровчої та рекреаційної діяльності в зарубіжних фізкультурно-спортивних клубах. Контент-аналіз було використано для кількісної оцінки складових інформації про послуги рекреаційного спрямування, які надавали фізкультурно-оздоровчі клуби. Для вирішення завдань дослідження використовували історичний підхід. Метод поєднання логічного та історичного аналізу було застосовано для вивчення процесу становлення рекреації як складного соціального явища в різних країнах світу, що дозволило відтворити логічний хід формування кількісних та якісних параметрів його окремих складових. Метод системного аналізу дозволив розглянути особливості розвитку наукових досліджень у сфері рекреації. Метод порівняння та зіставлення було застосовано з метою визначення та порівняння ключових аспектів розвитку рекреації у різних країнах з урахуванням адаптації отриманих результатів до умов України.

Педагогічне спостереження за діяльністю рекреаційно-оздоровчих клубів проводили протягом усього дослідження з метою виявлення основних умов, що

пливають на залучення населення до організованих рекреаційно-оздоровчих занять а покращення організації фізкультурно-оздоровчої роботи в клубах. Педагогічний експеримент проводили з метою оцінки ефективності запропонованої технології провадження рекреаційної діяльності в роботу боулінг-клубів. Оцінювали показники психоемоційного стану відвідувачів, показники рухової активності, кількість та регулярність відвідувань фізкультурно-оздоровчого клубу, мотивацію до рекреаційних занять, затрати на проведення рекреаційних заходів.

Анкетування проводили з метою оцінки думки респондентів про мотиви й інтереси до рекреаційно-оздоровчих занять. Метод експертної оцінки дозволив робити необхідні виміри суб'єктивних оцінок фахівців-експертів. У роботі експертизу проводили у вигляді опитування групи експертів про необхідність провадження в діяльність фізкультурно-оздоровчих клубів рекреаційно-оздоровчих технологій. Отримані результати обробляли за допомогою методів математичної статистики.

Дослідно-експериментальну роботу проводили у фізкультурно-оздоровчих клубах України протягом 2005–2011 рр. Вона охоплювала три етапи науково-педагогічного пошуку. У дослідженнях брали участь 208 відвідувачів, 30 директорів, менеджерів, інструкторів фізкультурно-оздоровчих клубів.

На першому етапі (2005–2006 рр.) здійснювали підготовку і організацію дослідження. Мета даного етапу – систематизація досліджень з проблеми організації фізкультурно-оздоровчих та рекреаційних занять з населенням; визначення завдань, б'єкта, предмета та програми дослідження, добору адекватних методів дослідження. На цьому етапі вивчали літературні джерела, що торкаються стану проблеми. Опрацьовували статистичні дані за показниками структурних підрозділів лінійним'ямолодьспорту.

На другому етапі (2006–2008 рр.) проведено констатуючий експеримент із метою створення бази даних, необхідної для вивчення організаційно-методичних особливостей рекреаційно-оздоровчої роботи в клубах та соціально-педагогічних факторів, які впливають на залучення населення до організованих рекреаційно-оздоровчих занять. Проводили опитування керівників та інших співробітників клубів за запропонованими анкетами, що мало на меті виявлення чинників, які найкраще впливають на залучення населення до організованих рекреаційно-оздоровчих занять, визначення пріоритетних форм рухової активності, оцінювали руховий режим відвідувачів та мотивацію до занять.

Робота, яку проводили **на третьому етапі** дослідження (2008–2011 рр.), передбачала вирішення таких завдань: проведення інтерпретації отриманих даних, розробку етапів та змісту технології впровадження рекреаційної діяльності в практику роботи фізкультурно-оздоровчих клубів, проведення педагогічного експерименту (тривалість 6 місяців), перевірку ефективності запропонованої технології. Отримані дані дали можливість визначити соціально-педагогічні та організаційні умови, що сприятимуть вдосконаленню клубної роботи в Україні.

У третьому розділі «Характеристика рекреаційної діяльності фізкультурно-оздоровчих клубів та чинники, що обумовлюють її розвиток» представлено дані констатуючого експерименту.

Враховуючи багаторічний досвід організації рекреаційної діяльності зарубіжних країн, доцільним є його аналіз із подальшим обґрунтуванням можливостей використання у практиці роботи фізкультурно-оздоровчих клубів України. Так, створення низки організацій (Національна асоціація здоров'я, фізичного виховання і рекреації, Всесвітня та Європейська асоціації дозвілля і активного відпочинку, Міжнародна рада охорони здоров'я, фізичного виховання і активного відпочинку, Міжнародна федерація «Спорт для всіх», Європейська спортивна конференція, Міжнародна асоціація подорожей і фітнесу, Міжнародна асоціація оздоровчих, рекреативних та спортивних клубів, Європейська конфедерація „Спорт і здоров'я» тощо) сприяло зростанню ролі рекреаційних занять у дозвіллі сучасної людини. Зарубіжні фахівці відмічають велику зацікавленість населення в участі у рекреаційних програмах, що проводяться фізкультурно-оздоровчими клубами. Їхні наукові концепції розглядають фізкультурно-оздоровчі клуби як багатофункціональні суб'єкти, що створюють умови для виявлення та задоволення особистих потреб у виборі рекреаційних заходів (R. V. Russell, L. M. Jamieson, 2008).

Як свідчить світовий досвід, зростання рівня рекреаційного обслуговування неможливе без відповідного розвитку індустрії дозвілля та рекреації. Аналіз теоретичних праць зарубіжних та вітчизняних учених з питань розвитку рекреаційної діяльності дозволив з'ясувати нові функціональні можливості фізкультурно-оздоровчих клубів в організації рекреаційних та анімаційних заходів. Суттєвою ознакою сучасних інноваційних процесів у рекреації та оздоровчій фізичній культурі є їхня технологізація – неухильне дотримання змісту і послідовності етапів впровадження нововведень. Важливим напрямом розвитку рекреаційної діяльності в фізкультурно-оздоровчих клубах є створення технології впровадження рекреаційних та анімаційних програм із використанням широкого спектра засобів, із залученням різних соціальних груп населення.

З огляду на високу популярність видів рекреаційної діяльності, перспективність розвитку клубів рекреаційно-оздоровчого спрямування, нами було досліджено розвиток боулінг-клубів в Україні та можливість впровадження рекреаційної діяльності в структуру роботи цих закладів. Більшість експертів (88 %) наголошують на необхідності розвитку та збільшення частки рекреаційної діяльності у практичній роботі фізкультурно-оздоровчих клубів, оскільки збільшується її привабливість серед населення.

У результаті дослідження встановлено, що більше 60 % відвідувачів фізкультурно-оздоровчих клубів – це особи 21–45 років. Дослідження змістового наповнення дозвілля відкриває значні можливості для оновлення, збагачення та актуалізації рекреаційної діяльності відповідно до реальних запитів різних соціально-демографічних груп. Тому у процесі дослідження було вивчено найбільш популярні серед людей зрілого віку види занять, а також фактори, що детермінують їхню рекреаційну активність. Встановлено, що рекреаційні ігри, розважальні та анімаційні заходи є одними з переважаючих видів занять для жінок (23,7 %) та для чоловіків (50,0 %). Серед багатьох чинників підвищення популярності фізичної рекреації в Україні слід відмітити розширення матеріально-технічної бази і створення спеціалізованої індустрії рекреації, зв'язок із засобами масової інформації, піклування про здоров'я, підвищення цін на медичне обслуговування.

льшість опитаних респондентів обирають рекреаційні заняття через виражену явність комфортного психоемоційного відчуття від занять, відсутність глантації з використання засобів рекреації, техніки виконання рухових дій, умов проведення і форм занять, відсутності обмежень за віковими, атевими і функціональними ознаками, високу варіативність рекреаційної яльності протягом року від одноразових до регулярних занять.

Відбувається стрімке зростання кількості фізкультурно-оздоровчих боулінгубів в Україні. Згідно зі статистичними даними федерації боулінгу, на сьогодні в країні існують 94 боулінг-клуби, загальна кількість доріжок – 790, що відповідає редньоєвропейському рівню (рис. 1).

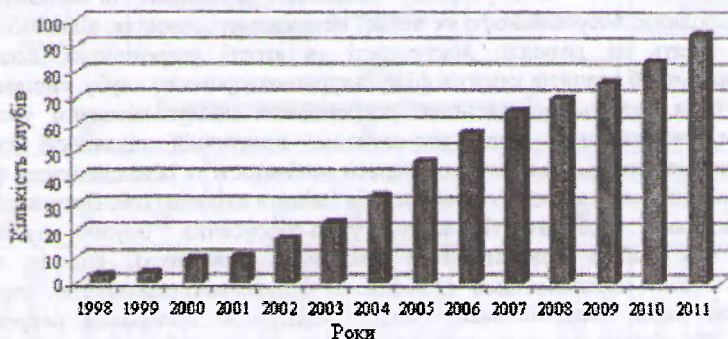

Рис. 1. Динаміка зростання кількості фізкультурно-оздоровчих боулінг-клубів України

У процесі дослідження встановлено, що зміст діяльності фізкультурно-оздоровчих боулінг клубів складається з таких розділів: рекреаційно-оздоровча – 60 %; організаційно-управлінська – 15 %; фінансово-господарська – 13 %; формаційно-освітня – 11 %; інші види – 7 %.

Враховуючи зростаючий інтерес осіб зрілого віку до занять рекреаційної ярмованості, а також низький рівень рухової активності (більше 70 % мають зьку і нижче середньої рухову активність), переважання у структурі вільного часу сивних форм рекреації, нами запропоновано технологію організації рекреаційної яльності фізкультурно-оздоровчих клубів (на прикладі боулінг-клубу).

У четвертому розділі «Технологія проектування і оптимізації креаційної діяльності фізкультурно-оздоровчого клубу» викладено теоретичне ґрунтування технології впровадження рекреаційної діяльності в умовах зкультурно-оздоровчого боулінг-клубу.

Аналіз досвіду роботи фізкультурно-оздоровчих боулінг-клубів дозволив явити особливості цього соціально-педагогічного середовища, серед яких ми ажаємо за доцільне відмітити такі: організація системи регулярної допомоги івдувачам в оздоровленні шляхом покращення фізичного стану, підвищення хової активності, проведення просвітницької роботи, створення доброзичливих жособистісних стосунків, нормального ритму життя, індивідуального фізичного мфорту; захист здоров'я. Усе зазначене сприяє створенню такого середовища, що

дозволяє виконувати відповідні соціальні функції і вдосконалюватись фізично. В процесі роботи ми дотримувалися таких ознак технології: доцільності, результативності, алгоритмічності, відтворюваності, керованості, проєктності, концептуальності, системності, ефективності. Технологічний процес загалом передбачав наявність формального ряду структурних компонентів: врахування соціального замовлення; чітке визначення кінцевої мети; чітке визначення завдань (проміжних та кінцевих) (В. П. Беспалько, 1999; О. Д. Скрипко, 2001).

Для впровадження рекреаційних заходів фізкультурно-оздоровчого клубу враховували основні принципи рекреаційно-дозвілєвої діяльності: системності як цілеспрямованої системної організації рекреаційної діяльності з метою раціонального використання вільного часу, розвитку соціальної активності та індивідуальної ініціативи людини; добровільності як певної незалежності дозвілля, вільного вибору людиною занять на дозвіллі; доступності та якості рекреаційних послуг як задоволення потреб і запитів клієнтів фізкультурно-оздоровчого клубу, систематичне вивчення їхніх бажань; відповідності рекреаційних послуг місцевим умовам – соціальним, економічним, культурно-освітнім, практичній діяльності людини; принцип зацікавленості, що враховує інтереси особистості та їх задоволення, формує нові духовні цінності, пробуджує нові потреби і запити людини (І. В. Петрова, 2008).

Враховуючи особливості фізкультурно-оздоровчих боулінг-клубів, які різняться між собою пріоритетними напрямками діяльності, видами послуг, функціональними можливостями приміщень, фінансовою діяльністю, кадровим потенціалом, нами запропоновано типову технологію організації рекреаційної діяльності. Як цілісна система технологія рекреаційної діяльності має відповідну структуру, елементи якої функціонують відповідно до загального її призначення. Структура технології у фізкультурно-оздоровчих боулінг-клубах має такий вигляд: соціальне замовлення, мета, зміст, форма, методи, засоби досягнення мети, суб'єкт, об'єкт, матеріально-технічне й кадрове забезпечення, корегування мети, кінцеві результати. Результатом цього процесу є програма, її зміст, відносини між суб'єктом – об'єктом, їхній особистісний характер.

Технологія впровадження рекреаційної діяльності базується на трьох змістових структурних компонентах: організаційному, змістово-методичному і мотиваційно-ціннісному, єдність яких надає технології цілісності і завершеності (рис. 2).

Для оцінки ефективності запропонованої технології був проведений педагогічний експеримент тривалістю шість місяців. Об'єктом впровадження технології організації рекреаційно-оздоровчої діяльності виступив фізкультурно-оздоровчий боулінг клуб «Бруклін» м. Києва.

На «аналітично-узагальнюючому етапі» було проведено аналіз стану організації рекреаційної діяльності у фізкультурно-оздоровчому клубі. Спостереження, аналіз нормативних документів показали, що кваліфікація кадрів уможливує впровадження передових науковообґрунтованих методів, форм і засобів організації фізичної рекреації, формування у відвідувачів потреби в активних систематичних заняттях фізичною рекреацією. Встановлено, що методика навчання й підвищення кваліфікації кадрів, які беруть участь в організації рекреаційно-оздоровчої діяльності, вимагає певної перебудови; основним елементом рекреаційної програми є разовий організований захід; рекреаційні заходи, які

проводяться з відвідувачами, не являють собою комплексного послідовного процесу; недостатньо ефективно використовуються засоби й форми фізичної рекреації.

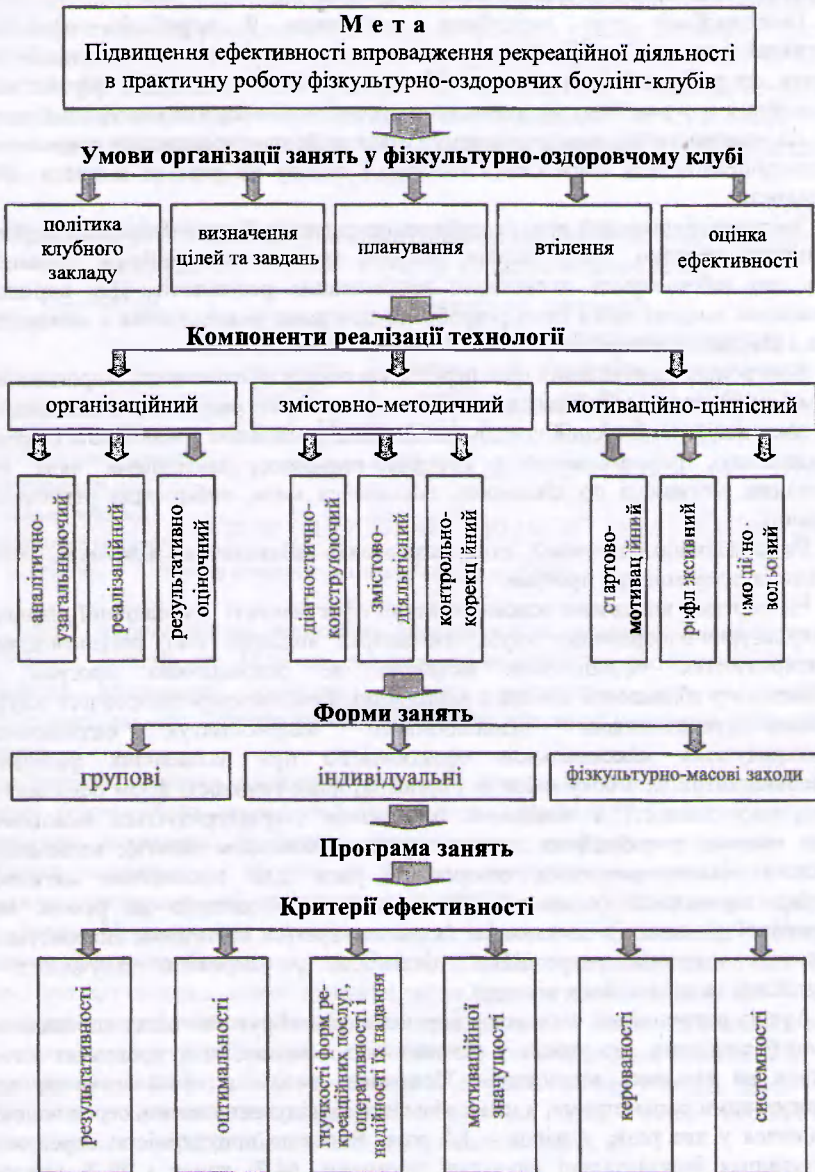

Рис. 2. Структура і зміст технології рекреаційної діяльності в умовах фізкультурно-оздоровчого боулінг-клубу

Заходи носять емпіричний характер і не повною мірою адаптовані до рівня можливостей відвідувачів, не мають належної розмаїтості, емоційної насиченості та не враховують інтереси, потреби й мотиви відвідувачів.

Реалізаційний етап передбачав визначення й апробацію ефективної варіативної технології реалізації рекреаційної діяльності, забезпечення необхідних ресурсів для реалізації (кадрових, матеріально-технічних тощо). Для впровадження рекреаційних програм було запропоновано провести підвищення кваліфікації кадрів.

На «діагностично-конструюючому» етапі здійснено комплексну соціологічну, психолого-педагогічну діагностику клієнтів з огляду на реальні інтереси, вікові особливості.

Змістово-діяльнісний етап передбачав організацію й реалізацію рекреаційних і анімаційних програм, добір засобів, методів, методичних прийомів, параметрів занять, які забезпечують досягнення запланованих результатів. Для вирішення поставлених завдань нами було розроблено програми рекреаційних і анімаційних занять і створено сценарії рекреаційних і анімаційних заходів.

Контрольно-корекційний етап передбачав оцінку ефективності запропонованої системи занять за розробленими критеріями ефективності рекреаційної діяльності:

Мотиваційно-ціннісний компонент включав реалізацію трьох етапів стартово-мотиваційного, рефлексивного і емоційно-вольового, завданнями яких було спонукання, мотивація до діяльності, постановка мети, вибір виду рекреаційної діяльності.

Результативно-оціночний етап передбачав підведення підсумків, оцінку результатів рекреаційних програм.

Експертами визначено основні критерії ефективності рекреаційної діяльності у фізкультурно-оздоровчому клубі, насамперед виділено такі: результативності (характеризується підвищенням мотивації до рекреаційних програм, що проявляється у збільшенні кількості відвідувань фізкультурно-оздоровчого клубу й створенні сприятливого психологічного мікроклімату); оптимальності (характеризується максимальною ефективністю при найменших фінансових тимчасових витратах з боку клієнтів і організаторів); гнучкості форм рекреаційних послуг, оперативності й надійності їх надання (характеризується можливістю вибору системи рекреаційних послуг; зручним розкладом занять); мотиваційної значущості (характеризується створенням умов для підвищення активності клієнтів); керованості (характеризується схильністю клієнтів до різних видів рекреаційної діяльності); системності (характеризується системним використанням сожного з напрямів рекреаційної діяльності, регулярністю залученості до рекреаційних та анімаційних заходів).

Аналіз рекреаційної діяльності боулінг-клубу «Бруклін» після впровадження технології засвідчив, що участь у рекреаційних і анімаційних програмах істотно збільшилася на кількість відвідувань. Позитивна динаміка визначалася за всіма досліджуваними параметрами, а саме: кількість відвідування занять серед чоловіків збільшилася у два рази, у жінок – 1,5 рази. Високою популярністю серед жінок користувалися індивідуальні навчальні програми. 44 % жінок і 50 % опитаних чоловіків беруть участь в анімаційних заходах 1 раз на місяць, 10 % жінок і 12 % чоловіків – раз на тиждень. Особливої популярності серед відвідувачів набули

рекреаційні заходи, що проводилися у вигляді поетапних аматорських змагань. Середня кількість відвідувань фізкультурно-оздоровчого клубу становила 8 разів на місяць. Встановлено, що після шести місяців відвідувань фізкультурно-оздоровчого клубу спостерігалось вірогідне збільшення коефіцієнта рухової активності ($p < 0,05$), який на початку дослідження становив у середньому від 0,35 ум.од. (35 %) до 0,51 ум.од. (51 %) наприкінці. Так, ефективність проявляється в збільшенні рухового режиму до 5 год. на день у «положенні в русі», підвищенні індексу добової рухової активності з $35,80 \pm 1,17$ до $40,30 \pm 1,24$ балів у чоловіків і з $33,87 \pm 1,90$ до $36,31 \pm 1,43$ балів у жінок ($p < 0,05$) (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка рівня добової рухової активності відвідувачів фізкультурно-оздоровчого боулінг-клубу до та після експерименту

Параметри	Статистичні показники							
	до експерименту				після експерименту			
	чоловіки (n=22)		жінки (n=12)		чоловіки (n=22)		жінки (n=12)	
	x	S	\bar{x}	S	x	S	x	S
Коефіцієнт рухової активності, ум. од.	0,37	0,08	0,32	0,07	0,52*	0,13	0,49*	0,09
Індекс рухової активності, бали	35,80	1,17	33,87	1,90	40,30*	1,24	36,31*	1,43

Примітка. * – різниця статистично значима при $p < 0,05$.

Після впровадження технології спостерігалось зниження рівня витрат на проведення заходів на 16 % за рахунок зменшення кількості обслуговуючого персоналу, ефективної організації процесу, зменшення часу на підготовку анімаційного заходу. Спостерігалось збільшення кількості учасників рекреаційних програм.

Найбільш високо відвідувачі оцінили позитивні зміни в таких заходах: система рекреаційних послуг (9,5 бала); режим роботи (9 балів); прозорість в афішуванні досягнень (9 балів); індивідуальна професійна підтримка участі (9 балів); доступність і відкритість участі в запропонованих заходах (9 балів); сприяння створенню неформальних груп (8,5 бала); якість наданої інформації (7,5 бала). Узагальнення даних засвідчує ефективність реалізації й виразну спрямованість розробленої технології на поліпшення показників психоемоційного стану, про що свідчать кращі кількісні зміни досліджуваних показників: у змінах показників психоемоційного стану, як у чоловіків, так і в жінок підвищилася оцінка показників самопочуття, активності й настрою та зменшилася різниця між цими показниками до 0,43 ум. од. у чоловіків і до 0,17 ум. од. у жінок. Поліпшення показників розумової працездатності протягом доби після експерименту спостерігається в усіх, хто брав участь у дослідженні (табл. 2).

Динаміка показників розумової працездатності досліджуваного контингенту протягом доби до та після експерименту

Контингент	Статистичні показники			
	до експерименту		після експерименту	
	x	S	x	S
Чоловіки (n =22)	914	139	1093*	176
Жінки (n =12)	927	151	1122*	167

Примітка. * – різниця статистично значима при $p < 0,01$

Так, у чоловіків спостерігаються достовірні зміни у розумовій працездатності, що проявляються в поліпшенні середніх показників на 179 ум. од; у жінок – на 195 ум.од. Також учасниками програм відмічаються позитивні зміни в розкладі занять, які носять більш гнучкий характер, враховують запити клієнтів. У результаті впровадження технології організації рекреаційно-оздоровчої діяльності у боулінг клубі спостерігалася підвищення мотивації до рекреаційних програм і до фізкультурно-оздоровчих занять у цілому. Так, після шести місяців відвідувань боулінг клубу жоден з учасників програми досліджень не припинив заняття. Навпаки, з початку дії програми збільшилася кількість відвідувачів (на 9 %), які бажали брати участь у рекреаційних і анімаційних заходах, підвищився відсоток відвідувачів (на 7 %), які стали додатково займатися іншими видами рекреаційної діяльності. Представлені дані свідчать про ефективність запропонованої технології організації рекреаційної діяльності.

На основі проведених досліджень, експертної оцінки визначено основні соціально-педагогічні умови, що впливають на ефективність рекреаційної діяльності фізкультурно-оздоровчих клубів, які включають: оцінку політики клубного закладу та наявного рекреаційного попиту, формулювання мети і визначення конкретних завдань; планування роботи, втілення рекреаційних програм та заходів, оцінку ефективності запропонованих рекреаційних заходів (рис. 3).

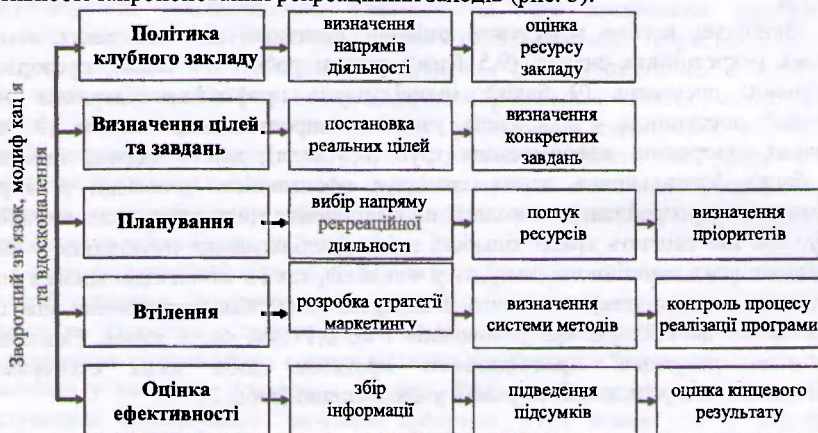

Рис. 3. Соціально-педагогічні умови організації рекреаційної діяльності фізкультурно-оздоровчих боулінг-клубів

У п'ятому розділі «Аналіз і узагальнення результатів дослідження» характеризувано повноту вирішення завдань дослідження. У процесі нашого дослідження отримано три групи даних:

- ті, які підтверджують наявні положення про низький рівень залучення населення до рухової активності (М. В. Дутчак, 2009; D. R. Brown, G. W. Heath, S. L. Martin, 2010); про організацію дозвілля осіб зрілого віку, які, незважаючи на достатні параметри вільного часу для задоволення своїх рекреаційних потреб, мають невисокий рівень рекреаційної активності (Є. Н. Приступа, А. Жепка, В. Лара 2007; С. М. Жданова, 2010); про фактори, які впливають на участь у рекреаційних заняттях (О. В. Андреева, 2007); про низький рівень рухової активності більшості респондентів (Т. Ю. Круцевич, Г. В. Безверхня, 2010); про актуальність використання рекреаційних занять із метою задоволення емоційно-психологічних, пізнавальних потреб осіб зрілого віку (А. Є. Клеменко, 2003; Ю. Є. Рижкін, 2005); про високу популярність рекреаційних ігор (В. О. Нагорна, 2008);

- доповнено теоретичні відомості про стан нормативного і програмно-методичного забезпечення діяльності фізкультурно-оздоровчих клубів (Ю. П. Мічуда, 2007); доповнено і розширено дані про зміст, форми рекреаційної діяльності в мовах фізкультурно-оздоровчих клубів та технологію складання рекреаційно-оздоровчих програм закладу дозвілля (R. V. Russell, L. M. Jamieson, 2008; S. Redmond, A. Foran, S. Dwyer, 2010; A. R. Hurd, D. M. Anderson, 2011);

- розширено уявлення про соціально-педагогічні чинники, що впливають на вибір спрямованості рекреаційно-оздоровчих занять населення та на їхню ефективність (О. В. Андреева, 2007–2010; D. K. Belz, V. D. Highstreet, N. L. Rapp, 2008);

- новими даними є визначення соціально-педагогічних умов організації рекреаційної діяльності фізкультурно-оздоровчого боулінг-клубу, що включають цілну політику клубного закладу та наявного рекреаційного попиту, формулювання мети і визначення конкретних завдань; планування роботи, втілення рекреаційних програм та заходів, оцінку ефективності запропонованих рекреаційних заходів; розробка, теоретичне обґрунтування і перевірка ефективності технології провадження рекреаційної діяльності у практику роботи фізкультурно-оздоровчих боулінг-клубів, яка містить організаційний, змістово-методичний та ціннісно-орієнтаційний компоненти, кожний з яких складається з трьох етапів.

ВИСНОВКИ

1. Аналіз теоретичних наукових робіт зарубіжних та вітчизняних учених, що госуються питань рекреаційної діяльності, показав, що у багатьох країнах дійсноються систематичні фундаментальні та прикладні дослідження з даної тематики, які засвідчують, що на сучасному етапі фізкультурно-оздоровчі клуби є необхідною і перспективною формою роботи у сфері фізичної культури і спорту, їх значення в організації рекреаційної діяльності зростає. Світовий клубний досвід свідчує, що перевагу в організації рекреаційної діяльності з населенням надають клубам клубного типу; нова концепція клубної діяльності формується з рахуванням рекреаційних інтересів особистості, створюються умови для

виникнення різнотипних клубів (рекреаційно-розважальних, оздоровчих, спортивно-видовищних). Проте поза увагою дослідників залишилися питання соціально-педагогічних умов організації рекреаційної діяльності в умовах фізкультурно-оздоровчих боулінг-клубів.

2. Визначено рівень залучення населення до рекреаційно-оздоровчої діяльності в закладах дозвілля у країнах Західної Європи (Фінляндії, Швеції, Німеччини), який у середньому становить 30 % та кількість населення України, що займається руховою активністю в умовах фізкультурно-оздоровчих клубів. У середньому з 2003–2010 рр. кількість тих, хто займається, збільшувалась на 193 446 осіб за рік. Аналізуючи співвідношення кількості осіб, що займаються всіма видами фізкультурно-оздоровчої роботи, до загальної чисельності населення, спостерігається з року в рік стала його кількість у межах 10–11 % загальної кількості населення. Досліджено розвиток боулінг-клубів в Україні та можливість впровадження рекреаційної діяльності в структуру роботи цих закладів. Згідно з даними, на сьогодні в Україні існує 94 боулінг-клуби, загальна кількість доріжок – 790, що відповідає середньоевропейському рівню. Встановлено, що серед напрямів діяльності клубів переважає рекреаційно-оздоровчий – 54 %.

3. Опитування відвідувачів фізкультурно-оздоровчих клубів показало, що більшість респондентів за останні три роки брали участь, як мінімум, в одному з видів рекреаційних занять. У результаті дослідження визначено пріоритетні мотиви суб'єктів у фізкультурно-рекреаційній діяльності, досліджено ієрархію мотивів у відвідувачів рекреаційних заходів фізкультурно-оздоровчих об'єднань, виділено ряд зовнішніх і внутрішніх факторів, які впливають на формування ціннісних орієнтацій суб'єктів рекреаційної діяльності. Встановлено, що рекреаційні ігри, розважальні та анімаційні заходи є одними з переважних видів занять для жінок (23,7 %) та для чоловіків (50,0 %).

4. Дослідження, котрі проводилися серед відвідувачів фізкультурно-оздоровчих боулінг-клубів, засвідчили, що ймовірними причинами, через які вони припинили б заняття, стали такі: погіршення стану здоров'я (54 %), зміна цінової політики клубу (28 %), низька кваліфікація персоналу (24 %), відкриття клубу поблизу домівки (14 %), відсутність або низька якість додаткових послуг (6 %). Для більшості опитаних респондентів (42 % жінок і 62 % чоловіків) важливим при виборі місця занять є розташування клубу, а також кваліфікація і ставлення інструкторів та обслуговуючого персоналу, а вже потім – цінова політика.

5. На основі оцінки передумов рекреаційної діяльності та експертного опитування розроблено технологію, яка ґрунтується на основі принципів проектування, визначених методичних прийомів втілення їх вимог у проєкті, педагогічних умов ефективної реалізації її змісту в фізкультурно-оздоровчих боулінг-клубах та інших компонентів технології: початкових і кінцевих результатів відвідувачів, змісту рухової діяльності, що передбачає експериментально обґрунтовані форми, засоби і методи рекреаційних програм. Структура технології містить організаційний, змістово-методичний та ціннісно-орієнтаційний компоненти, кожен з яких складається з трьох етапів. Визначено зміст, завдання, очікувані результати кожного етапу технології.

6. Педагогічний експеримент підтвердив ефективність розробленої технології, про що свідчать кращі ($p < 0,05$) кількісні зміни досліджуваних показників. Так, ефективність проявляється у збільшенні рухового режиму до 5 год. за день у «положенні в русі», підвищенні індексу добової рухової активності з $15,80 \pm 1,17$ до $40,30 \pm 1,24$ балів у чоловіків і з $33,87 \pm 1,90$ до $36,31 \pm 1,43$ балів у жінок; у змінах показників психоемоційного стану: як у чоловіків, так і у жінок підвищилася оцінка показників самопочуття, активності і настрою та зменшилася різниця між цими показниками до 0,43 у чоловіків та до 0,17 у жінок; покращенні показників розумової працездатності протягом доби після експерименту постерігається у всіх, хто брав участь у дослідженнях. В результаті дослідження встановлено достовірні зміни у показниках розумової працездатності чоловіків, що проявляються у покращенні показників на 19 %; у жінок – на 21 %. Найбільш високо відвідувачі оцінили позитивні зміни у таких заходах: система рекреаційних послуг (9,5 бала); режим роботи (9 балів); прозорість в афішуванні досягнень (9 балів); індивідуальна, професійна підтримка участі (9 балів); доступність і відкритість участі в запропонованих заходах (9 балів). Узагальнення отриманих результатів засвідчує ефективність реалізації та виразну спрямованість розробленої технології на покращення показників психоемоційного стану, рухової активності, формування мотивації до занять.

7. У результаті дослідження визначено соціально-педагогічні умови організації рекреаційної діяльності фізкультурно-оздоровчих боулінг-клубів, що вплинуло на ефективність їх функціонування, вони включають оцінку політики клубного закладу та наявного рекреаційного попиту, формулювання мети і визначення конкретних завдань; планування роботи, втілення рекреаційних програм та заходів, оцінку ефективності запропонованих рекреаційних заходів.

Розглянуті питання не вичерпують усіх проблем організації рекреаційної діяльності в фізкультурно-оздоровчих об'єднаннях. Завданнями подальшої наукової роботи має стати визначення перспектив та закономірностей розвитку рекреаційної діяльності, подальше вивчення та узагальнення зарубіжного досвіду організації рекреаційної діяльності, впровадження його у вітчизняну практику відповідно до економічних, політичних, національних та інших умов.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати

1. Пацалюк К. Тенденції розвитку боулінг-клубів в Україні і в світі / Костянтин Пацалюк // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. – Львів, 2009. – Вип. 14, т. 2. – С. 142–146.
2. Пацалюк К. Мотиваційно-ціннісні орієнтації суб'єктів рекреаційної діяльності у фізкультурно-оздоровчих об'єднаннях / Костянтин Пацалюк // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. – Львів, 2010. – Вип. 14, т. 2. – С. 143–147.
3. Пацалюк К. Обґрунтування технології рекреаційної діяльності фізкультурно-оздоровчого клубу / Костянтин Пацалюк, Олена Андреева // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 15 : Науково-педагогічні

проблеми фізичної культури. – К., 2011. – Вип. 8. – С. 171–175. *Особистий внесок здобувача полягає у виявленні проблеми, здійсненні досліджень та формулюванні висновків.*

4. Пацалюк К. Оцінка ефективності впровадження рекреаційної діяльності у фізкультурно-оздоровчих клубах / Костянтин Пацалюк, Олена Андреева // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2011. – № 1. – С. 51–56. *Особистий внесок здобувача полягає в узагальненні результатів педагогічних досліджень та описі їх особливостей.*

5. Пацалюк К. Аспекти організації рекреаційної діяльності фізкультурно-оздоровчих об'єднань / Костянтин Пацалюк, Олена Андреева // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2011. – № 2. – С. 151–156. *Особистий внесок здобувача полягає в інтерпретації даних та формулюванні висновків.*

Опубліковані праці апробаційного характеру

6. Пацалюк К. Тенденції и закономірності розвитку рекреаційної діяльності фізкультурно-спортивних клубов України / Константин Пацалюк // Матеріали XIII Междунар. конгр. «Олимпийский спорт и спорт для всех». – Алмата, 2009. – С. 71–72.

7. Пацалюк К. Напрями анімаційної діяльності роботи фізкультурно-оздоровчих клубів / Костянтин Пацалюк, Олена Андреева // Матеріали XIV Міжнар. конгр. «Олимпийский спорт и спорт для всех». – К., 2010. – С. 632. *Особистий внесок здобувача полягає в інтерпретації даних та формулюванні висновків.*

8. Андреева О. В. Організація рекреаційної діяльності осіб зрілого віку. / Олена Андреева, Костянтин Пацалюк // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2006. – № 2. – С. 26–30. *Особистий внесок здобувача полягає у проведенні соціологічних досліджень, інтерпретації отриманих даних та написанні окремих положень статі.*

9. Андреева О. В. Чинники, що детермінують рекреаційну активність осіб зрілого віку / О. В. Андреева, К. Г. Пацалюк // Слобожанський науковий вісник. – Х. : ХДАФК, 2008. – № 9. – С. 47–52. *Особистий внесок здобувача полягає у проведенні соціологічних досліджень, інтерпретації отриманих даних та написанні окремих положень статі.*

Опубліковані праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

10. Андреева О. В. Класифікація рекреаційних занять / О. В. Андреева, К. Г. Пацалюк // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2007. – № 2. – С. 21–25. *Особистий внесок здобувача полягає у інтерпретації отриманих даних.*

11. Андреева О. В. Досвід організації рекреаційної діяльності в зарубіжних клубах / О. В. Андреева, К. Г. Пацалюк // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2010. – № 1. – С. 51–55. *Особистий внесок здобувача полягає в інтерпретації даних та формулюванні висновків.*

12. Андреева О. Організація рекреаційної діяльності в умовах фізкультурно-оздоровчих клубів / О. Андреева, К. Пацалюк // Матеріали XIV Міжнар. конгр. «Олимпийский спорт и спорт для всех». – К., 2010. – С. 592. *Особистий внесок здобувача полягає в інтерпретації даних та формулюванні висновків.*

АНОТАЦІЇ

Пацалюк К. Г. Соціально-педагогічні умови рекреаційної діяльності фізкультурно-оздоровчих боулінг-клубів. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення. – Національний університет фізичного виховання і спорту України, Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київ, 2012.

Дисертаційну роботу присвячено організації рекреаційної діяльності фізкультурно-оздоровчих боулінг-клубів. У роботі визначено соціально-педагогічні умови організації рекреаційної діяльності фізкультурно-оздоровчого боулінг-клубу; з'ясовано, теоретично обґрунтовано і перевірено ефективність технології рекреаційної діяльності фізкультурно-оздоровчих боулінг клубів, яка ґрунтується на визначених соціально-педагогічних засадах та містить організаційний, змістовно-методичний та ціннісно-орієнтаційний компоненти; розширено уявлення про соціально-педагогічні чинники, що впливають на вибір спрямованості рекреаційно-оздоровчих занять населення та на їх ефективність; доповнено і розширено дані про міст, форми рекреаційної діяльності в умовах фізкультурно-оздоровчих клубів та алгоритм складання рекреаційно-оздоровчих програм закладів дозвілля. Матеріали дослідження можуть бути ефективно використані у практиці роботи фізкультурно-оздоровчих клубів різних типів.

Ключові слова: фізкультурно-оздоровчі клуби, боулінг-клуби, рекреація, рекреаційна діяльність, соціально-педагогічні умови.

Пацалюк К. Г. Социально-педагогические условия рекреационной деятельности физкультурно-оздоровительных боулинг-клубов. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата наук по физическому воспитанию и спорту по специальности 24.00.02 – Физическая культура, физическое воспитание разных групп населения. – Национальный университет физического воспитания и спорта Украины, Министерство образования и науки, молодежи и спорта Украины, Киев, 2012.

Диссертационная работа посвящена организации рекреационной деятельности физкультурно-оздоровительных боулинг-клубов. Целью работы является определение социально-педагогических условий организации рекреационной деятельности физкультурно-оздоровительных боулинг клубов для оптимизации и дальнейшего совершенствования клубной работы в Украине. В исследованиях приняли участие 208 посетителей физкультурно-оздоровительных клубов и 30 директоров, менеджеров, инструкторов физкультурно-оздоровительных клубов. В работе использовались следующие методы исследования: анализ и обобщение литературных источников и документальных материалов; контент-анализ документальных материалов, исторические методы, метод системного анализа, метод сопоставления и сравнения, социологические методы (опрос, анкетирование); педагогические методы исследования (педагогическое наблюдение, педагогический эксперимент); методы экспертной оценки, методы оценки психологического

состояния; методы оценки объема двигательной активности; методы математической статистики.

Проведенный анализ научной литературы свидетельствует, что, несмотря на многочисленность исследований, не представлены данные о приоритетах лиц зрелого возраста в выборе разных форм физической рекреации. Остается не выясненным и вопрос о потребностях населения в занятиях физической рекреацией. В особой мере это справедливо относительно физической рекреации, которая осуществляется в физкультурно-оздоровительных клубах, что в значительной мере снижает эффективность их работы.

Разработана, теоретически обоснована и проверена эффективность технологии рекреационной деятельности физкультурно-оздоровительных боулинг-клубов, которая основывается на определенных социально-педагогических условиях и содержит организационный, содержательно-методический та ценностно-ориентационный компоненты, каждый из которых состоит из трех этапов; определены социально-педагогические условия организации рекреационной деятельности физкультурно-оздоровительных боулинг-клубов, которые включают оценку политики клубного заведения, имеющийся рекреационный спрос, формулирование цели и определение конкретных задач; планирование работы, внедрение рекреационных программ и мероприятий, оценку эффективности предложенных рекреационных мероприятий; расширено представления о социально-педагогических факторах, которые влияют на выбор направленности рекреационно-оздоровительных занятий населения и на их эффективность; дополнены теоретические сведения о состоянии нормативного и программно-методического обеспечения деятельности физкультурно-оздоровительных клубов; дополнены и расширены данные о содержании, формах рекреационной деятельности в условиях физкультурно-оздоровительных клубов и алгоритма составления рекреационно-оздоровительных программ клуба.

Результаты исследования могут быть эффективно использованы в практике работы физкультурно-оздоровительных клубов разных типов.

Ключевые слова: физкультурно-оздоровительные клубы, боулинг-клубы, рекреация, рекреационная деятельность, социально-педагогические условия.

Patsaliuk K. G. Socio-pedagogical conditions of recreational activity in health and fitness bowling clubs. – Manuscript.

Dissertation for a scientific degree of candidate of sciences in physical education and sport on speciality 24.00.02 – Physical culture, physical education of different groups of population. – National University of Physical Education and Sport of Ukraine, Kyiv, 2012.

Dissertation deals with organization of recreational activities in health and fitness bowling clubs. The thesis defines social and pedagogical conditions of organization of recreational activity in bowling club. There is theoretically grounded, designed and tested for effectiveness technology of implementation of recreational activity into the practice of bowling clubs that based on determined socio-pedagogical principles and includes organizational, methodological and value-orientation components.

Understanding of social and pedagogical factors that influence the choice of ~~direction~~ of recreational and health activities of the population and their efficiency is ~~provided~~. Information is supplemented and extended on the content, forms of recreational ~~activities~~ in health and fitness clubs as well as on technology of programming of recreation ~~and~~ health activity of recreation centers. The data obtained can be effectively used in the ~~practice~~ of health and fitness clubs of various types.

Key words: health and fitness clubs, bowling clubs, recreation, recreational ~~activities~~, social and pedagogical conditions.